

O METODOLOŠKOM PRISTUPU U ISTORIJSKOM PROUČAVANJU SLOVENSКИH JEZIKA

Šteta je što na ovom simpozijumu nije dovoljno diskutovano o mogućnostima primene generativnih metodoloških procedura i pojmova u istorijskom osvetljavanju slovenskih jezika. Bilo bi, na primer, interesantno utvrditi tačan inventar opšteslovenskih rečeničnih adverbijala (= *sentence adverbials*), čije prisustvo u dubokoj strukturi izaziva određeni strukturalni poredak na površinskoj strukturi, uz vođenje računa o tome da se posebno izdvoje morfeme univerzalnog karaktera (kao što je *Neg*, *Int* i sl.) a posebno one koje čine specifičnost slovenskog jezičkog sveta (tu bi se, recimo, izdvojila kvantifikacija kao *Quant* morfema koja, prisutna u dubokoj strukturi, uslovljava upotrebu genitiva mesto nominativa subjekta u primerima tipa *došlo ih je mnogo*). Bilo bi zatim potrebno ispitati da li su se i u kojoj meri tokom vremena, u okviru svakog slovenskog jezika ponaosob, modifikovala pravila po kojima je bilo regulisano delovanje ovih rečeničnih adverbijala unutar prvobitnih (opšteslovenskih) sintaksičkih modela. Sistematizaciju naših znanja, na primer, o domašaju strukturalnih promena koju je pretrpela, recimo, slovenska pasivna rečenica, gledana u svoj slovenskoj jezičkoj ukupnosti, potpomoglo bi svakako shematsko prikazivanje u vidu „drveta“. Ako pođemo od toga da je pasivna rečenica prvobitno obuhvatala dva strukturalna tipa, tip (A) s identifikovanim agensom i tip (B) s neidentifikovanim (tj. anonimnom, u smislu nemačkog „man“), onda bi se opšteslovenski razvojni put u ovom pravcu mogao najkraće rezimirati konstatacijom o tome da je na mnogim područjima slovenske jezičke teritorije tip (B) prestao da bude prisutna strukturalna mogućnost uz tip (A). U shemi prikazano:

